

Učiteljski Tovariš

Glasilo „Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“.

Urejujeta:

Jakob Dimnik in Engelbert Gangl

učitelja v Ljubljani.

Izdajatelj in odgovorni urednik: **Jakob Dimnik**, Šubičeve ulice št. 3.

Vsebina: Pozdravljena, naša bodočnost! — Knjige „Slovenske Matice“ za leto 1897. — Fr. Rojina: Učiteljem-čebelarjem. — Štefan Primožič: Kako naj bi se drugi deželni jezik uspešno poučeval? — Janko Leban: O pravopisu v slovenski ljudski šoli. — Naši dopisi. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Listnica uredništva. — Gospodarski program.

Pozdravljena, naša bodočnost!

Ni še dolgo, kar smo gledali z bojznijo in s trepetom v bodoče dni. Tovariši z mnogimi službenimi leti, z veliko prakso, z najizbornejšimi sposobnostmi, vneti za svoj stan, delavni v šoli in izven šole — taki tovariši so nam dajali roko v slovo, so se odpovedali trdemu kruhu in so segali po boljših založkih. Prepričani smo, da so se težko odločili do tega koraka, a prisilila jih je skrajna sila, ki je zbudila ljubečemu srečo očetovemu neutešno skrb do rodbine, skrb, ki se — če jo zbudi bojazen, da ne obeta bodočnost človeku več, nego mu daje skopa sedanost — ne da zlahka zatreti!

Naš ponos nam je legal v grob — Bogu bodi hvala, da smo prej zasuli jamo, preden je legel vanjo!

In kaj naš naraščaj? Vsi vemo, kako je bilo do sedaj z njim, zato je ni treba izgubljati več besed o tem.

Mislili smo si tako: Rod smo, ki mu naglo odmirajo otc, a nima sinov — potomcev, naslednikov. — Sklenili smo, da zastavimo vse sile v odpor lastni smrti, da se skrha nje ostra kosa ob trdovratnosti in vztrajnosti naši. A kaj hočemo sami, ker smo preslabi ob vsi svoji samozavesti? Odločilni faktorji so gledali z motrečim po-

gledom naše delovanje in borjenje slovenskega učiteljstva, so uvaževali njega opravičene zahteve, in inponovala jim je naša žilavost, ki nas je ohranila tudi v tem šumnem vrtincu socijalnih vojsk, katere bije danes človeštvo na širokem bojnem polju matere zemlje!

S plamenico obče izomike, katere topli žarki so razvneli dušo našemu narodu v neugašen plamen ljubezni do vede, ponosa, zavesti, pobožnosti in domovine — v eni roki, a v drugi s srčno krvjo pisano prošnjo, da nam odpomori, kdor je poklican v to, sicer pade svetla luč iz roke ter se zaduši v prahu pod našimi nogami — tako smo hodili nekaj let — in prišli smo do zmotra!

Kdor nam je stal ob strani na tem poti, tega bo blagroval narod slovenski, ker bo on prvi užival sad velikih žrtev svoje domovine.

Sedaj, ko so zaveli v prirodi prvi dihi nastopajoče pomladi, se čutimo nekako prerrojene in ojačene, da zremo z mirnim ocesom, z veselo dušo in z lahkim srcem v bodoče dni. Godi se nam kakor človeku, ki je v viharu noči prebil hude sanje, ki so ga pa zbudili ob mladem jutru iz težkega sna zlati sončni prameni. Vstalo nam je sonce po dolgi, dolgi noči!

Knjige „Slovenske Matice“ za l. 1897.

Dična naša „Matica“ nas je letos razveselila s krasnim knjižnim darom, ki zasluži, da ga človek natančneje preišče in presodi. V nastopnem podajamo čitateljem o posameznih knjigah ocene po redu, kakor so nam jih uposlali gospodje sotrudniki.

Zabavna knjižnica. X. zvezek: Trojka. Povest; spisal dr. Fr. D. — Vsebina je v kratkem ta-le: Iz Gorenjevsi so študirali na Dunaju: Lovro Bojanec, filozof in Radivoj Čuk ter Vladimir Dragan, jurista. Bojanec popusti s trudom in bedo nadaljevanje študije, ko mu doma umre bogata teta-graščakinja, ki ostavi Lovru vse svoje bogastvo. Kmalu za njim pride na počitnice tudi vihravi Radivoj in pomaga Lovru iz mnogih neprilik, poleg tega ga pa nadleguje za posojilo. Lovra je neodločnost in nevednost v gospodarstvu pripravila v razne zagate: sprl se je z roditelji in se zaljubil v Irmo, lepo

ter „svetovno izobraženo“ hčerko maloštovanega oderuha in sleparja Majerja, katera ga pa grdo prevari in ljubimkuje z „barončkom“ Bergerjem-gigerlom-nemaničem, ki se je Lovru usilil za oskrbnika, dasi ne razume o gospodarstvu ničesar. Radivoj mu odpravi iz hiše najprej tri nadležne, propale dijake, ki so živeli pri Lovru na račun njegove dobrodušnosti, potem požene še zajedavca barona. Poleg tega se pa Radivoj sam zaljubi v Irmo, katera vodi poslej za nos njega, barončka in še nekaj drugih. — Lovro gre pozdravit soseda Stojana in nadaljuje staro znanje z Anico, se spravi s sestro Metko in svakom učiteljem Planicem ter z roditelji. V tem času dovrši študije Vladimir Dragan, postane rezervni častnik in pravni doktor ter se vrne v domovino. Tudi njega zamota Irma v mreže, dasi je nekda rajši videl Stojanovo Milico. Slednjič — po brezuspešnem Radivojevem učenju plesa trojke, s katero je nameraval ženstvo pridobiti za narodno stvar in Irmo zase — se Dragan zaroči z Irmo;

In ker smo dosegli toliko, kolikor imamo danes, nas navdaja trdno upanje, da bomo z enakim delom dosegli še več v bodočih dneh. Kranjsko učiteljstvo je zaživelo novo življenje, in nova moč mu je šinila v žile. Tako okrepljeno bo stalo neomajno na bojišču narodne prosvete ter z gorkim srcem delalo slovenskemu narodu v hasek! A ker hiti človeštvo v vsem in vsakem naprej in naprej, bomo hiteli tudi mi!

Pozdravljena, naša bodočnost!

Učiteljem ~ čebelarjem.

V 5. številki je naznanil naš vrli „Tovariš“, da se je ustanovilo „Slovensko čebelarstvo“ za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko s sedežem v Ljubljani, ki bo izdajalo strokovni list „Slov. čebelar“. Ravno je izšla prva številka tega lista, ki se je poslala mnogim gospodom tovarišem z nado, da postanejo udje tega prepotrebnege društva. Udnina znaša samo en goldinar, in list se bo pošiljal udom zastoj, zato je upati, da bodo tudi gospodje tovariši v velikem številu pristopili k društvu. Na mednarodnem čebelarstem kongresu v Bruselju se je povdarjalo, da so učitelji pijonirji čebelarstva, kar se pa pri nas ne more trditi. Je sicer izmed nas nekaj čebelarjev, a malo nas je. Na Češkem šteje neko čebelarstvo blizu 5000 udov, od katerih je nad 800 učiteljev, a koliko jih je še pri drugih čeb. društvih! Zato pa je ravno na Češkem čebelarstvo na tako visoki stopinji kot v nobeni drugi avstrijski kronovini. Kranjska je za čebelarstvo zelo ugodna, posebno so nekateri kraji pravi „eldorado“ za čebele; imamo tudi izborni, svetovno-znano čebelno pleme, a v kljub temu čebelarstvo pri nas splošno propada. Da je temu v resnici tako, se da statistično dokazati, a potreba tega ni, ker človek lahko po žalostnem stanju, v kakršnem se nahaja večina čebeljakov po deželi, to sam sklepa. Ker sta v prvi vrsti mlačnost in nevednost krivi, da naše čebelarstvo nazaduje, zato budimo mi, ki živimo med narodom, z besedo in vzornim čebelarstvom zanimanje za to plemenito stroko; pripomogli bomo s tem narodnemu blagostanju za marsikak tisočak, pa tudi v naše mošnjčke bo priromal kak drobšč za priboljšek.

Vsak gospod tovariš-čebelar mi bo pritrdil, če pravim, da na deželi ni lepše zabave in prijetnejšega razvedrila,

kot je čebeloreja; uverjen naj bo vsak začetnik, da ne bo nikdar več opustil čebel, ko bo vsadil prvi roj. Naj ne premišljuje nihče, češ, bi že čebelaril, ko bi čebele ne pikale, a prepričan naj bo vsak, da so piki poletnih šolskih bolh dosti neznosnejši kot semtertja kak čebelni pik, katerega se kri s časom tako privadi, da človek ne oteče, ako ga tudi kam na obraz piči, nasprotno zdravju to le prija. Marsikak tovariš se tudi zato ne poprime čebelarstva, ker čuti, da nima niti zadostne teoretiške vednosti o tej stroki, še manj pa prakse. Res je, da se v tistih par urah, ki so na učiteljsku odločene za čebelarstvo, ne morejo vzgojiti kar mojstri, vendar nekoliko podlage se le pridobi, na kateri se potem učitelj s pomočjo dobrih čeb. knjig, praktičnih izkušenj in opazovanj lahko sam izobrazí v spretnega in umnega čebelarja. Dal Bog, da bi bilo takih vedno več med nami! **Fr. Rojina.**

Kako naj bi se drugi deželni jezik uspešno poučeval?

(Spisal Štefan Primožič.)

V. Analitiško-direktna metoda, naši razredni zmotri in naše učne knjige.

(Konec.)

Proesor Ant. Štritof piše: „Pripomniti je, da nekaj posebno ovira pouk nemščine na ljudski šoli, namreč baš ozir na prestroge sprejemne izpite. V ljudski šoli se goji v prvi vrsti praktično govorjenje, ne pa slovnica, kar razvidimo iz učnega načrta in kar izrečno še povdarja zgoraj priobčeni razpis z dne 18. kimovca l. 1888. Poučuje se nemščina v obče po empiriško-analitiški metodi . . .“ Mi pa vemo, da to ni res in da to sploh ni mogoče. Da, naš učni črtež je skoraj naravnost dosloven z vodili analitiške metode, pa kaj ta pomaga, dokler imamo učne knjige, ki so spisane po vodilih sintetiške metode? Kako more n. pr. nova l. nemška slovnica ustrezati zahtevi učnega črteža za nižjo stopinjo? Le-ta predpisuje: Anschauungsunterricht mit Hilfe der Muttersprache. Einübung der Laute und deren Zeichen in Schreib- und Druckschrift. Geläufiges Lesen mit besonderer Rücksicht auf die richtige Aussprache. Memorieren von Wörtern, Phrasen und einfachen Sätzen. Übungen im Bilden und Schreiben von Sätzen. Kurze, leichte mündliche und schriftliche Übersetzungen mit Anwendung der in der

pa baronček ga nalašč razžali na samem in pozove na dvoboj, v katerem pade Irmin srečni zaročnik smrtno ranjen.

Bojanec se je zaročil z Anico Stojanovo, dočim Irma ni marala za nekega snubca iz sosesčine in navidezno ne za barona. Stojanova Milica in Vladimirjeva sestra Helena ne moreta preboleti Draganove izgube in gresta k usmiljenkam v Zagreb. Ker so Majerjevi silili Irmo, da mora vzeti onega snubca, je zbežala neko noč z barončkom v Zagreb. Tu si je elegantni baronček ogledal mesto, zvečer se pa sprl v enem prvih hotelov, kjer so slišali hkratu dva strela: baron je ležal na zofi mrtev, Irma pa na tleh nezavestna. Malo živo so prenesli v bolnico, kjer sta ji stregli — slučaj, ka-li? — Milica in Helena ter jo nagovorili, da je pred smrtjo spoznala in obžalovala svojo krivdo, se spravila z Bogom in očetom in z nekdanjima znankama. —

Pikantna, posebno v modernem francoskem genru ni pisana „Trojka“, vendar jo bo čital z veseljem vsakdor, komur so znane gospoda pisatelja prejšnje povesti, znano pripovedno slovstvo pred najnovejšim preobratom. Dr. Fr. D. je naš dober znanec, ki je ohranil svojo individualnost.

One dolge razprave o Bogu, umetnosti sploh, o literaturi in filozofskih sistemih bi bil pisatelj lahko skrajšal brez posebne škode; to zanima morda nekatere moške, če je dovolj duhovito, čitatelj pa nikdar. Tudi bi se dialog, zlasti pa opisovanje, napravilo lahko zanimivejše, živahnejše, a krajše. V tem so mojstri Francozi in Italijani.

Naposled še to: Odkod je opravičen povesti naslov „Trojka?“ — Ako je pisatelj mislil oni ples, ki bi imel po Radivojevem načrtu Slovencem nadomeščati četvorko, je navzlic Radivojevim vodilnim idejam premalo važen